

EK:n kantapaperi digitaalisista tuotepasseista

Digitaalinen tuotepassi vaatii vielä selkeyttämistä ennen toimeenpanoa

EK näkee, että digitaalinen tuotepassi (myöhemmin DPP) voi paitsi lisätä arvoketjujen läpinäkyvyyttä, myös luoda suomalaisille yrityksille kilpailuetua sekä mahdollistaa uusia kiertotalouden liiketoimintamallien käyttöönottoa. DPP:n avulla kansalaiset ja yritykset voivat tehdä ympäristötietoisempia ja kestävämpiä valintoja.

Elinkeinoelämän näkökulmasta DPP vaatii kuitenkin selkeyttämistä ennen kuin toimeenpanoon voidaan ryhtyä. Edelleen on epävarmaa, mitä tietoja tarvitaan DPP:ssä ja kuinka ne hankitaan monimutkaisten maailmanlaajuisten arvoketjujen kautta. Tuoteryhmäkohtaista sääntelyä valmisteltaessa elinkeinoelämää on jatkossakin osallistettava, jotta voidaan varmistua siitä, että tuotepassiin sisällytettävät tietovaatimukset ovat olennaisia ja saatavilla.

On hyvä huomioida, että DPP:n lisäksi on myös muita tapoja jakaa samaa tietoa kuin passeissa.

Elinkeinoelämän näkemykset uutta liiketoimintaa luovan, kestävyttä edistävän ja kustannustehokkaan digitaalisen tuotepassin saavuttamiseksi:

- **DPP:n tulisi kattaa pakollisena vain olennainen data.** DPP:n on lähdettävä siitä, että pakollisena jaetaan vain kiertotalouden kannalta olennaista dataa. Tiedon on aidosti edistettävä tuotepassille asetettuja tavoitteita ja annettava lisäarvoa. Sääntely on toimeenpantava kilpailukykyä ja tuottavuutta parantaen. Tiedon suoraviivaistaminen ja standardisointi on tärkeää. Jos tieto on jo raportoitu tuotepassissa, ei sitä tulisi enää raportoida muualla. Tulisi myös määritellä miten menetellään tilanteessa, jossa tuotteessa olevalla komponentilla on jo oma tuotepassinsa, linkitetäänkö komponentin tieto vai siirretäänkö se tuotteen omaan tuotepassiin.
- **Vapaaehtoisen datan jakaminen tuotepassin avulla tulee kuitenkin mahdollistaa yrityksille.** Valmisteluajan tulisi olla riittävän pitkä, jotta yritykset ehtivät rakentaa tarkoituksenmukaiset IT-järjestelmät ja sopeuttaa mahdolliset tuotteiden pakkausmerkinnät DPP:n vaatimuksiin. Vapaaehtoisen datan jakaminen voi tukea yritysysteistyötä ja innovaatioiden syntymistä. Vapaaehtoinen tieto voisi olla esimerkiksi tuotteen korjausohjeita tai esimerkiksi takuutietoja.
- **DPP:n raportointivelvoitteet, tiedot sekä tekniset näkökohdat ovat haaste erityisesti pk-yrityksille,** sillä se luo täysin uudenlaisia velvoitteita yrityksille. DPP:n toteuttaminen lisää yritysten hallinnollista taakkaa oikeamuotoisen ja yhdenmuotoisen datan saamiseksi sekä kasvattaa kustannuksia ICT- ja järjestelmäinvestointeihin. Yritysten hallinnollisen taakan ja raportointivelvoitteiden lisäämistä on vältettävä, sillä tämä lisää yritysten kustannuksia. On tärkeää huomioida yritysten ja erityisesti mikro- ja pk-yritysten resurssit vastata tietovaatimuksiin ja digitalisaatioloiikkaan.

Lisätiedot:

Asiantuntija Leena Nyman, puh. +358 50 464 9990, leena.nyman@ek.fi, @leenalinnea

Tuotteille tulee taata tasapuoliset kilpailuolosuhteet myyntikanavasta huolimatta

- **Jokaisen arvoketjun toimijan tulisi olla vastuussa omasta vaatimusten mukaisesta datastaan** vastaten sen oikeellisuudesta ja huomioiden liikesalaisuuksien suojan.
- **Tarvitaan tarkennusta siitä, miten tuotteen elinkaari ja tuotepassin datan ylläpitoaika määritellään.** Delegoiduissa säädöksissä tulee tarkentaa, missä vaiheessa DPP-velvoitteet päättyvät ja kuinka kauan tietojen tulee olla säilöttyinä. Lisäksi tulisi ohjeistaa, miten menetellään DPP:n suhteen esim. yritystoiminnan päättyessä.
- **Tuotteiden ympäristövaikutusten arviointiin tarvitaan yhdenmukaiset ja tuoteryhmäkohtaiset merkinnät sekä laskentamenetelmät, jotka mahdollistavat tuotteiden vertailtavuuden.** Tuotepassiin kerättävän datan on oltava linjassa muiden kestävyystietojen läpinäkyvyyttä edistävän sääntelyn kanssa sekä hyödynnettävissä muussakin raportoinnissa. Tämä hyödyttää sekä kuluttajia että yrityksiä vihreässä siirtymässä, mikäli ympäristötietokannat pidetään avoimina talouden toimijoille. Kuljetusketjun päästötietojen osalta tulisi tukeutua CountEmissions EU -aloitteeseen ja kansainväliseen ISO 14083:2023-standardiin.
- **DPP tulee toteuttaa teknologianeutraalisti** olemassa olevien vaatimusten mukaisesti. Lisäksi tulee sopia yhteisistä datan jakamisen periaatteista ja niitä tukevasta infrastruktuurista sekä datan yhteensopivuudesta, sillä datan tulee olla arvoketjun toimijoiden hyödynnettävissä koko tuotteen elinkaaren ajan. Tässä apuna voi olla yhteiset eurooppalaiset data-avaruudet. Samalla tulisi määritellä vastuussa olevan yrityksen oikeus kyseessä olevaan dataan. Varmuuskopioiden tarve datasta tulisi määritellä. Lisäksi tulisi huomioida, että kaikki data kasvattaa digitaalista hiilijalanjälkeä.
- **On tärkeää huomioida pitkät ja moniulotteiset toimitusketjut sekä niihin liittyvät haasteet.** Vaarana on tärkeiden toimittajien menetys, jos he eivät voi täyttää datavaatimuksia. Komission tulee työskennellä tiiviisti yhdessä yritysten kanssa, kun arvioidaan miten ja missä muodossa tuotepassidataa on mahdollista saada kolmansista maista.
- **Väärinkäytöksistä tulee olla sanktioita.** Tiedon väärinkäytön, väärän tiedon tahallinen syöttämisen, raportointivelvollisuuden laiminlyönnin yms. sanktiot tulee olla merkittävät ja tasapainossa keskenään. On tärkeää, että toimitusketjussa voidaan luottaa tiedon oikeellisuuteen. Toimiva markkinavalvonta on erittäin tärkeää, jotta sisämarkkinoilla säilytetään tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Euroopan komission on valvottava EU:n ulkorajaa ja sitä, että eri toimijat, myyntikanavasta huolimatta, ovat varustaneet EU-alueella myytävät tuotteensa DPP:lla.

Lisätiedot:

Asiantuntija Leena Nyman, puh. +358 50 464 9990, leena.nyman@ek.fi, @leenalinnea